

U s n e s e n í

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Karla Kosteckého a soudců Mgr. Karolíny Tylové, LL.M. a JUDr. Pavla Vacka v právní věci navrhovatele: V.S., bytem ■■■, proti odpůrci: 1) S.M.L., se sídlem ■■■, 2) PVMR, za který jedná Mgr. J.K., bytem ■■■, o návrhu **na vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu konaném na území Statutárního města Liberec dne 4. 10. 2013** a o návrhu **na vyhlášení místního referenda na území Statutárního města Liberec v souladu s návrhem přípravného výboru v termínu voleb do Evropského parlamentu,**

t a k t o :

- I. Návrh na vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu konaném na území Statutárního města Liberec dne 4. 10. 2013 s e z a m í t á .**
- II. Návrh na vyhlášení místního referenda na území Statutárního města Liberec v souladu s návrhem přípravného výboru v termínu voleb do Evropského parlamentu s e o d m í t á .**
- III. Žádný z účastníků n e m á p r á v o na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem podaným v zákonné lhůtě se navrhovatel domáhá vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu konaném dne 4. 10. 2013 na území Statutárního města Liberec. Uvádí, že hlasování v místním referendu se zúčastnilo 16,9 % voličů, takže je neplatné a pro město nezávazné. Ve všech třech otázkách týkajících se prodeje, zástavy a pronájmu strategického majetku města však přes 13 000 oprávněných voličů, tedy více než 96 % příchozích, hlasovalo pro odpověď NE. Navrhovatel podepsal návrh přípravného výboru a byl zklamán rozhodnutím zastupitelstva, které referendum vyhlásilo v rozporu s návrhem přípravného výboru na jiný termín, než který přípravný výbor požadoval, což mělo dopad na výsledek hlasování – nízkou účast a jeho neplatnost. Navrhovatel je přesvědčen, že povinností zastupitelů bylo ctít návrh přípravného výboru a vytvořit takové podmínky, aby byla umožněna co největší účast na hlasování. To se však nestalo, když se referendum konalo pouze jeden den, a to v pátek od 10:00 do 20:00 hodin a nebylo spojeno s volbami, které proběhnou pouze tři týdny po referendu. Navrhovatel vnímá také jako svévoli, že zastupitelé vyhlásili referendum na jiné otázky, než které navrhl přípravný výbor. Podle zákona mohou zastupitelé referendum pouze vyhlásit, pokud lze o otázkách hlasovat, nebo nevyhlásit, pokud o otázkách hlasovat nelze. Pokud se zastupitelům otázky nezdály být po právní stránce v pořádku, měli nechat rozhodnout soud. Navrhovatel se proto dle § 58 odst. 1, písm. a) zákona č. 22/2004 Sb., o místním referendu (dále jen „zákon o místním referendu“) jako osoba oprávněná hlasovat v místním referendu a jako člověk, který podepsal

návrh přípravného výboru, obrací na soud s tím, aby hlasování ze 4. 10. 2013 zneplatnil a vyhlásil místní referendum nové, o otázkách, které obsahuje návrh přípravného výboru, v termínu voleb do Evropského parlamentu, aby tím byla zvýšena šance na platnost a závaznost místního referenda, což svým návrhem sledoval také přípravný výbor.

K návrhu se písemně vyjádřili oba odpůrci.

Statutární město Liberec uvedlo, že má za to, že uvedené skutečnosti nemohou být předmětem soudního přezkumu v situaci, kdy hlasování v místním referendu již proběhlo. Argumenty navrhovatele mohly být soudem posouzeny a postup zastupitelstva při vyhlášení místního referenda mohl být přezkoumán v soudním řízení iniciovaném přípravným výborem na základě návrhu dle § 57 odst. 1, písm. b) zákona o místním referendu a § 91a odst. 1, písm. b) zákona č. 150/2002 soudního řádu správního (dále jen s. ř. s.). Takový návrh byl přípravným výborem podán, soud jej však pro opožděnost odmítl. Chybu přípravného výboru nelze zhojit tím, že stejné výhrady použije navrhovatel po proběhnutém hlasování a bude se domáhat vyslovení jeho neplatnosti a nového vyhlášení místního referenda. Odpůrce zdůraznil, že podle zákona o místním referendu se rozlišuje soudní kontrola předběžná, která se realizuje předtím, než je v místním referendu hlasováno, a je upravena v § 57 zákona o místním referendu a následná kontrola místního referenda prováděná až po jeho konání a upravená v § 58 téhož zákona. V daném případě jde jednoznačně o následnou kontrolu místního referenda, kdy podmínkou vyslovení neplatnosti hlasování je porušení ustanovení zákona o místním referendu regulující proces hlasování. Odpůrce se přesto k námitkám týkajícím se znění otázek a termínu konání místního referenda vyjádřil. Uvedl, že zastupitelstvo města vyhlásilo termín místního referenda tak, aby byl respektován zákonný požadavek jeho konání do devadesáti dnů po dni jeho vyhlášení. Zastupitelstvo města se při rozhodování o termínu místního referenda opřelo i o názor Ministerstva vnitra ze dne 7. 5. 2013. Odpůrce dále zdůraznil, že zákon nijak konání místního referenda současně s volbami nepreferuje. Podle důvodové zprávy k § 5 zákona o místním referendu je v dispozici obce nebo statutárního města jaký konkrétní den a časové rozmezí si určí. Dle odpůrce neuspěje ani argument o snížených nákladech při souběhu konání místního referenda a některých z voleb, neboť náklady na uspořádání místního referenda v souběhu s konáním voleb by byly vyšší než při samostatném konání, vzhledem k nutnosti zajistit dvojí volební místnosti a jejich vybavení, dvojí komise a podobně. Náklady na konání referenda a voleb by musely být odděleny i z toho důvodu, že činnosti spojené s konáním referenda jsou výkonem samostatné působnosti, a jako takové jsou hrazeny z rozpočtu obce, oproti tomu realizace voleb spadá do působnosti přenesené a náklady nese stát. Doba hlasování byla stanovena od 10:00 do 20:00 hodin, což je dle názoru odpůrce dostačující proto, aby co nejširší okruh občanů měl možnost se dostavit k hlasování podle svých časových možností v zaměstnání. Odpůrce je proto přesvědčen, že termín konání místního referenda tak, jak byl vyhlášen, neodporuje zákonu a plně umožnil naplnit smysl referenda, tedy to, aby občané mohli vyjádřit svůj názor k předkládaným otázkám. Usnesení zastupitelstva bylo přijato na základě pozměňovacího návrhu, nejednalo se však o nepřípustnou změnu otázek. Nedošlo ke změně obsahu a smyslu otázek, pouze bylo vypuštěno, že by výsledek referenda měl být závazný pouze pro současnou politickou reprezentaci města. Odpůrce tedy odmítá tvrzení navrhovatele, že upravené otázky jsou svým smyslem odlišné od návrhu přípravného výboru, byla pouze napravena jejich možná nezákonnost. Odpůrce uzavřel, že navrhovatel ve svém návrhu neuvádí žádný relevantní důvod, proč by mělo být hlasování v místním

referendu dne 4. 10. 2013 prohlášeno za neplatné. K žádnému porušení zákona o místním referendu, které předpokládá § 58 zákona o místním referendu, nedošlo. Navrhovatelem namítané výhrady mohl soud řešit v řízení podle § 91a odst. 1, písm. b) s. ř. s., pokud by býval přípravný výbor podal návrh včas. Nemůže se však jimi zabývat nyní v řízení podle § 91a odst. 1, písm. d) s. ř. s.

Přípravný výbor pro konání místního referenda se k návrhu vyjádřil prostřednictvím svého zmocněnce, který uvedl, že snahou vedení města byla od počátku neplatnost hlasování v tomto referendu, propagace termínu konání referenda ze strany města byla pouze formální a zcela nedostatečná. Odkázal na zprávu o výsledku místního referenda uveřejněnou v Libereckém zpravodaji dne 16. 10. 2013, ve které není žádná zmínka o tom, jak občané města v jednotlivých otázkách hlasovali, ale pouze se oznamuje, že hlasování je kvůli nízké účasti lidí neplatné.

Na písemné vyjádření Statutárního města Liberec reagoval navrhovatel dne 4. 11. 2013 replikou. Uvedl, že porušení zákona ze strany zastupitelstva mělo na výsledek hlasování zásadní vliv, konkrétně změna otázek a termínu konání místního referenda oproti návrhu přípravného výboru. Obě změny měly vliv na účast v místním referendu. K replice navrhovatel připojil návrh přípravného výboru na vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu konaném dne 4. 10. 2013 a uvedl, že jej považuje za nedílnou součást svého návrhu.

Podle § 91a odst. 1 s. ř. s. *se lze návrhem u soudu za podmínek stanovených zákonem o místním referendu domáhat*

- a) *určení, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky*
- b) *vyhlášení místního referenda*
- c) *vyslovení neplatnosti rozhodnutí přijatého v místním referendu*
- d) *vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu.*

Soudní ochrana ve věcech místního referenda je tedy koncipována jako předběžná anebo následná. Před konáním referenda soud a) určuje, že návrh na konání místního referenda nemá nedostatky, b) je oprávněn vyhlásit místní referendum; naopak po uskutečnění referenda může soud c) vyslovit neplatnost přijatého rozhodnutí a d) vyslovit neplatnost hlasování.

Bližší úprava soudního přezkumu uskutečněného referenda je obsažena v ustanovení § 58 zákona o místním referendu. Podle odst. 1 tohoto ustanovení *návrh na vyslovení neplatnosti hlasování nebo neplatnosti rozhodnutí v místním referendu může podat u soudu každá oprávněná osoba nebo přípravný výbor, mají-li za to, že*

- a) *došlo k takovému porušení ustanovení tohoto zákona, které mohlo ovlivnit jeho výsledek,*
- b) *bylo konáno místní referendum o věci, která nepatří do samostatné působnosti obce nebo statutárního města, nebo*
- c) *bylo konáno místní referendum o věci, o níž místní referendum nelze podle § 6 konat.*

V nyní projednávaném případě navrhovatel tvrdí, že došlo k porušení zákona o místním referendu tím, že zastupitelstvo vyhlásilo referendum na jiný termín a o jiných otázkách, než požadoval přípravný výbor, což mělo dopad na účast při hlasování a tím i na jeho výsledek.

Soud zde však musí upozornit na souslednost procesu místního referenda a tomu odpovídající subsidiaritu soudního přezkumu. Místní referendum se totiž dělí do jednotlivých na sebe navazujících fází, počínajících podáním návrhu na jeho konání, vyhlášení, kampaní, hlasování a konečně zjištění výsledků a jejich vyhlášení. Zásadně platí, že byla-li dána reálná a efektivní možnost, jak tvrzené vady referenda napravit v některé fázi jeho přípravy ještě před hlasováním občanů, je třeba toto řešení preferovat. Občané rozhodující v místním referendu by totiž měli být co nejméně „obtěžováni“ účastí na opakovaném hlasování.

V daném případě mohl obě námitky uplatnit přípravný výbor postupem podle § 91a odst. 1 písm. b) s. ř. s. v rámci předběžné kontroly místního referenda (k termínu konání místního referenda srov. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2010, č. j. 44 A 62/2010-19 publikovaný ve Sb. NSS 2158/2010), což se také stalo. Soud se však nemohl návrhem přípravného výboru meritorně zabývat, neboť byl podán opožděně. Navrhovatel tuto skutečnost nemůže zhojit postupem dle § 91a odst. 1 písm. d) po konání referenda v rámci jeho následné kontroly. Neplatnost hlasování by měla být vyslovena pouze tehdy, dojde-li závažným způsobem k porušení ustanovení o průběhu hlasování (tj. především část první hlava pátá zákona o místním referendu). Žádné takové vady průběhu hlasování však navrhovatel nenamítal.

Jelikož návrh na vyslovení neplatnosti hlasování v místním referendu nebyl shledán důvodným, soud jej podle § 91a odst. 3 věty první s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 7 s. ř. s. *per analogiam* usnesením zamítl.

K podání návrhu na vyhlášení místního referenda nebyl navrhovatel vůbec aktivně legitimován. Navrhovatel jako osoba oprávněná hlasovat v místním referendu se dle výše citovaného § 58 odst. 1 zákona o místním referendu může domáhat pouze vyslovení neplatnosti hlasování nebo neplatnosti rozhodnutí v místním referendu. Domáhat se vyhlášení místního referenda mu zjevně nepřísluší.

Návrh na vyhlášení místního referenda na území Statutárního města Liberec v souladu s návrhem přípravného výboru v termínu voleb do Evropského parlamentu byl proto soudem dle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. odmítnut, neboť byl podán osobou k tomu zjevně neoprávněnou.

Žádný z účastníků nemá podle § 93 odst. 4 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í :

Toto usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto usnesení lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Liberci dne 11. listopadu 2013

Mgr. Karel Kostecký,
předseda senátu